

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลทางการศึกษา ด้านจิตพิสัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวีร์ กาญจนภี นิลผาย
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

03 | จิตพิสัย (Affective Domain)

คุณลักษณะแฝงภายในที่สังเกตได้ยาก: อารมณ์ ความสนใจ เจตคติ
ค่านิยม และจริยธรรม ซึ่งต้องอาศัยข้อมูลจากหลายด้านประกอบกัน

ความหมายของจิตพิสัย

- จิตพิสัย หมายถึง คุณลักษณะแฝงภายในบุคคลเกี่ยวข้องกับ อารมณ์ ความรู้สึก และจิตใจ ได้แก่ ความสนใจ เจตคติ ค่านิยม จริยธรรม ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สังเกตได้ยาก อาจต้องอาศัยข้อมูลจากหลายๆด้าน มาประกอบการพิจารณา
-

5 วิธีค้นหาความรู้สึกแฝง จากการถามตรงสู่งานสืบสวนร่องรอย

1. รายงานตนเอง (Self-report)

ผู้เรียนบอกความรู้สึกโดยตรง
จากข้อความหรือสถานการณ์

3. สังเกตพฤติกรรม (Observation)

บันทึกตามจริงด้วยหูและตา ผ่าน
Checklist หรือ Rating Scale

5. ร่องรอยพฤติกรรม (Traces)

ตรวจสอบหลักฐานย้อนหลัง (เช่น
ประวัติการยืมหนังสือในห้องสมุด)

การถามทางตรง
(Direct/Subjective)

2. สัมภาษณ์ (Interview)

พูดคุยโต้ตอบ เจาะลึกความรู้สึก
(ยืดหยุ่นด้วยแบบไม่มีโครงสร้าง)

4. เทคนิคจินตนาการ (Projective)

ใช้สิ่งเร้ากระตุ้นให้เผยความรู้สึก
(เช่น เติมประโยค, เล่าเรื่องจากภาพ)

การสืบสวนร่องรอย
(Indirect/Objective)

วิธีที่ใช้วัดจิตพิสัย แบ่งออกเป็น 5 วิธี ดังต่อไปนี้

- 1. การรายงานตนเอง (Self-report) เป็นการให้ผู้รับการทดสอบแสดงความรู้สึกรู้สึกของตนเองตามสิ่งเร้าที่ได้สัมผัส ซึ่งสิ่งเร้าอาจเป็นข้อความหรือสถานการณ์ต่างๆ โดยผู้ตอบมีโอกาสตอบได้ตามความคิดความรู้สึกของตนเอง หรือเลือกคำตอบที่มีการจัดเตรียมให้แล้ว
-

2. การสังเกตพฤติกรรม

- 2. การสังเกตพฤติกรรม เป็นการใช้ประสาทสัมผัสโดยเฉพาะหูและตา ในการบันทึกจดจำพฤติกรรมอย่างมีจุดมุ่งหมาย แล้วจดลงในแบบบันทึกที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) หรือแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) การบันทึกจะต้องสอดคล้องให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด
-

3. การสังเกตร่องรอยของพฤติกรรม

- 3. การสังเกตร่องรอยของพฤติกรรม เป็นการตรวจสอบข้อมูลย้อนหลังจากหลักฐานอื่นที่ใช้อ้างอิงถึงความถี่ของพฤติกรรม เช่น ร่องรอยการยืมหนังสือจากห้องสมุด ร่องรอยการใช้อุปกรณ์กีฬา เป็นต้น
-

4. การสัมภาษณ์

- 4. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการวัดที่เกิดปฏิสัมพันธ์
พูดคุยระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้รับการสัมภาษณ์
โดยอาจเป็นการสัมภาษณ์แบบกลุ่มหรือแบบ
รายบุคคลก็ได้
-

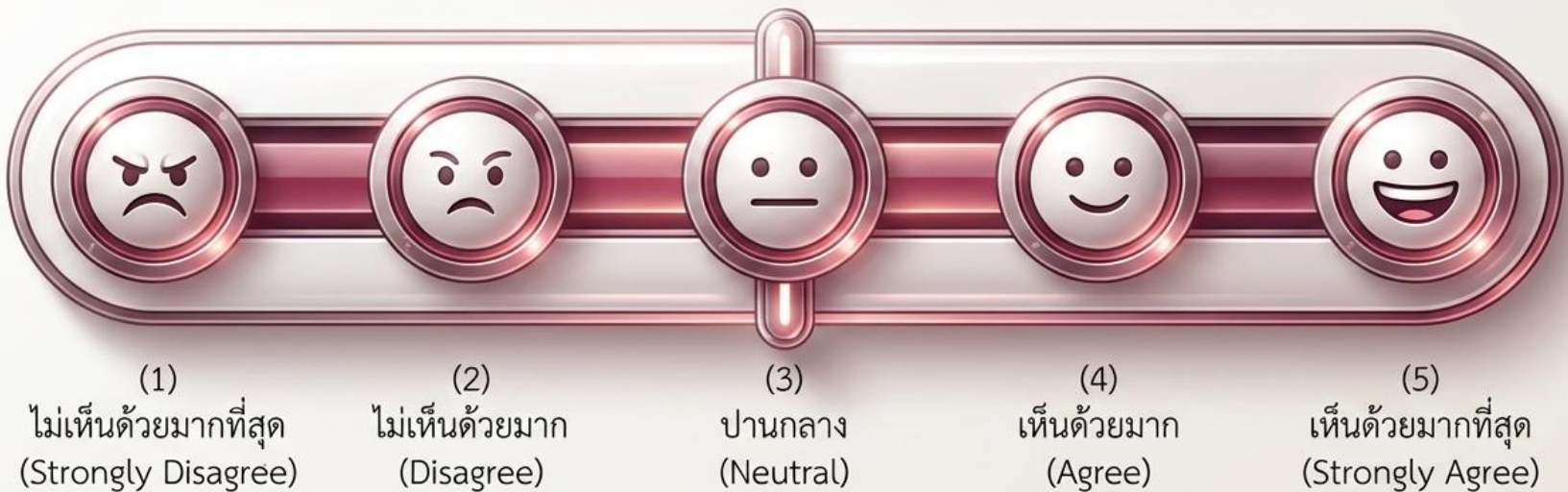
4. การสัมภาษณ์

- สำหรับรูปแบบของการสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งมีข้อคำถามเตรียมไว้เรียบร้อยแล้ว เหมือนกับแบบสอบถามปลายเปิด ส่วนการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง จะมีเพียงแค่ประเด็นในการสัมภาษณ์ การซักถามจึงมีความยืดหยุ่น
-

5. เทคนิคการจินตนาการ (PROJECTIVE TECHNIQUES)

- 5. เทคนิคการจินตนาการ (Projective Techniques)
เป็นการใช้สถานการณ์หรือสิ่งเร้าไปกระตุ้นให้ผู้ทดสอบ
แสดงพฤติกรรมหรือความคิดจินตนาการของตนเองออกมา
เช่น การเติมประโยคหรือเล่าเรื่องให้สมบูรณ์ การสร้าง
ความคิดบรรยายความรู้สึกจากภาพ
-

เครื่องมือยอดนิยมตลอดกาล: มาตราประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert Scale)

ตัวอย่างมาตรการประมาณค่าของลิเคิร์ต

ข้อความ	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปาน กลาง	ไม่เห็น ด้วยมาก	ไม่เห็น ด้วยมาก ที่สุด
1. วิทยาศาสตร์มีประโยชน์ต่อ ผู้เรียน	5	4	3	2	1
2. วิทยาศาสตร์เป็นวิชาที่น่า กลัว	1	2	3	4	5

ข้อความที่คัดลอกมา ควรมีลักษณะดังนี้

- 1. ไม่ควรเป็นข้อความที่ยาวเกินไป
- 2. มีความชัดเจนในการตีความ
- 3. เป็นข้อความที่กล่าวถึงความรู้สึกนึกคิดของผู้ตอบ
- 4. ควรประกอบด้วยข้อความทางบวกและทางลบคละกักันอย่างละครึ่ง
- 5. หลีกเลี่ยงการใช้คำปฏิเสธ ไม่

ผู้เรียนที่สมบูรณ์แบบ ย่อมต้องการการวัดผลที่มองเห็นพวกเขาทุกมิติ

เพราะการประเมินทางการศึกษา ไม่ใช่การจับผิดเพื่อตัดเกรด...
แต่คือการใช้เครื่องมือที่ถูกต้อง เพื่อค้นพบและพัฒนาศักยภาพที่แท้จริง
ทั้งความคิด การกระทำ และจิตใจ

Q & A

